

prof. Zdzisław Olejniczak
Akademia Sztuk Pięknych
im. Władysława Strzemińskiego w Łodzi

Zleceniodawca recenzji:

Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach, Wydział Pedagogiczny i Artystyczny
zlecenie podjęte na podstawie ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz.U. nr 65, poz. 595, ze zm. w Dz.U. z 2005 r. nr 164, poz. 1365 oraz w Dz.U. z 2011 r. nr 84, poz. 455) Dziennik Ustaw nr 196 – 11216 – poz. 1165. Na podstawie art. 16 ust. 4 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz.U. nr 65, poz. 595, z późn. zm.)

Recenzja dotyczy uchwały Rady Wydziału Pedagogicznego i Artystycznego
z dnia 28 września 2016 roku w sprawie wszczęcia przewodu doktorskiego w dziedzinie sztuki plastyczne, dyscyplinie sztuki piękne dla Pani mgr. Natalii Łakomskiej, nt. *Obrazy mojej ulicy. Pejzaż architektoniczno-społeczny ulicy Złotej w Kielcach.*

1. Krótki życiorys i informacja o najważniejszych dokonaniach artystycznych z okresu studiów doktoranckich.

Pani mgr Natalia Łakomska urodziła się 14 sierpnia 1977 roku w Kielcach. W latach 1992-1997 uczęszczała do technikum profilowanego - Państwowe Szkoły Sztuk Plastycznych im. Józefa Szermentowskiego w Kielcach – które ukończyła z dyplomem technika w zakresie dawnych technik malarskich i pozłotniczych. W latach 1997-2003 studiowała na Wydziale Sztuk Pięknych na Uniwersytecie Mikołaja Kopernika w Toruniu. W 2003 roku uzyskała, na kierunku malarstwo sztalugowe tytuł magistra sztuki. W latach 2004-2005, również w Uniwersytecie Mikołaja Kopernika w Toruniu, ukończyła Podyplomowy Kurs Pedagogiczny. W 2012 roku podjęła studia doktoranckie na Wydziale Pedagogicznym i Artystycznym Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach.

Mgr Natalia Łakomska w okresie studiów doktoranckich zrealizowała 4 wystawy indywidualne, była uczestnikiem 12 zbiorowych prezentacji. Ze znaczących osiągnięć chciałbym wymienić wystawy indywidualne: w roku 2012 - *Tolerancja. Natalia Łakomska* w Galerii *Tycjan* w Kielcach; w roku 2013 - *Korozja* w Galerii *Na Piętrze* BWA w Kielcach, *Trzy spojrzenia. Natalia Łakomska* w Galerii *Gil* Politechniki Krakowskiej, *Punkt widzenia 2.*

Natalia Łakomska - w Galerii TDK w Tarnobrzegu; w roku 2014 - *Wspomnienia dla R.N* w Muzeum Historii Kielc oraz wybrane prezentacje zbiorowe: w roku 2012 - *Impresje Malenieckie 2012* - wystawa poplenerowa ZPAP O/Kielecki w Galerii *Tycjan* w Kielcach oraz w Muzeum Techniki w Maleńcu; *Galeria Piwnice i Zielona* w Galeriach BWA w Kielcach; w roku 2013 - międzynarodowa wystawa w ramach *Akademii Sztuki The freedom I mean* w Scheersbergu w Niemczech; *Wystawa prac doktorantów Instytutu Sztuk Pięknych* - wystawa zbiorowa towarzysząca konferencji naukowej *Kościół i Społeczeństwo w Małopolsce do końca XVIII wieku* w Ośrodku Myśli Patriotycznej i Obywatelskiej w Kielcach; w roku 2014 - *Poszukiwanie Formy* w Galerii *Tycjan* w Kielcach, *Outside – Inside VI* z cyklu *Tolerancja* w Galerii Sztuki *Zielona* BWA w Busko-Zdrój i w Kielcach, *Obraz→Objazd* w Galerii ZPAP O/Tarnowski w Tarnowie.

2. Recenzja pracy doktorskiej mgr Natalii Łakomskiej nt. *Obrazy mojej ulicy*.

Pejzaż architektoniczno-społeczny ulicy Złotej w Kielcach.

Praca doktorska mgr Natalii Łakomskiej została przygotowana pod kierunkiem prof. Małgorzaty Bieleckiej. Jest zgodna z procedurą obowiązującą aktualnie w postępowaniu o uzyskanie stopnia doktora w dziedzinie sztuki plastyczne, dyscyplinie sztuki piękne. Praca składa się z dwóch, stanowiących integralną całość, części: dzieła artystycznego - zestawu czterech malarskich tryptyków oraz ich teoretycznego opisu. W 2014 roku pani Natalia Łakomska przeprowadziła w Muzeum Narodowym w Kielcach autorski projekt edukacyjny pt. *Recepcja Sztuki. Stanisław Wyspiański*. Celem projektu było przygotowanie wystawy czasowej dla osób niewidomych z zastosowaniem nowych technologii audiowizualnych.–Percepcję wybranych obrazów artysty wspierał przewodnik do „oglądania” dzieł sztuki za pomocą zmysłów: dotyku i słuchu. Projekt zyskał uznanie uczestników i zainteresowanie lokalnych mediów. Patrząc z obecnej perspektywy, działania podjęte wówczas przez Panią mgr Natalię Łakomską, zapowiadały nowy kierunek jej badawczych poszukiwań. Tak się też stało, tyle że Natalia Łakomska, już jako słuchaczka studiów doktoranckich nie rezygnując z naukowych pasji, zogniskowała swój potencjał twórczy na kreacji oryginalnego dzieła, które oprócz artystycznych walorów jest wartościowe społeczne.

W części opisowej rozprawy doktorantka zakreśliła obszar swoich twórczych zainteresowań, wiążąc go z problematyką społeczną. Terenem badań i źródłem inspiracji artystycznych jest ulica Złota i jej mieszkańcy. Przy Złotej mieści się Dom Pomocy Społecznej Polskiego Związku Niewidomych, nieopodal znajduje się mieszkanie Pani Natalii Łakomskiej, która – jako pracownik Muzeum Narodowego w Kielcach i praktykujący malarz, wyczulona jest na relacje: sztuka – społeczeństwo.

Część teoretyczna jest podzielona na rozdziały. Doktorantka - w sposób wnikliwy przybliża własne, dotychczasowe działania twórcze, identyfikując je z nurtem sztuki relacyjnej. Uwagę zwraca bogaty zestaw pozycji bibliograficznych, a w nim fundamentalna – w świetle tematyki dysertacji - *Estetyka relacyjną* Nicolasa Bourriauda.

2. 1. Cykl malarski w formie czterech tryptyków

Praca malarska mgr Natalii Łakomskiej składa się z cyklu wielkoformatowych obrazów ujętych w cztery tryptyki o wymiarach 160x300 cm każdy. Obrazy namalowane zostały w technice akrylowej. Tytuły poszczególnych triad stanowią liczby ośmiocyfrowe, sprawiające wrażenie tajemniczych kodów: **50.870495, 20.622500, 50.870567, 20.622234, 50.871063, 20.620930 i 50.871660, 20.619415**. Początkowo mogą stanowić zagadkę, jednakże w opisie doktorantka wyjaśnia, że są to dane współrzędnych geograficznych dla wybranych obiektów mieszczących się przy ulicy Żłotej w Kielcach i pochodzą wprost z Google Maps, Street View.

Biorąc pod uwagę wyjątkową wrażliwość sensoryczną osób z dysfunkcjami wzroku, doktorantka wybrała i zastosowała adekwatne środki komunikacyjne – relief i dźwięk. Do wykonania rysunku reliefowego wykorzystowała metodę frezu wgłębnego. Wybrane z zabudowy ulicy Żłotej obiekty architektoniczne zostały „wryte” w płycie MDF na głębokość 2 mm przy wykorzystaniu nowych technologii m.in. frezowania komputerowego. Kolejny etap realizacji wypełniła praca nad kolorystyką. Wyraźnie widać, że każde działanie zostało w szczegółach przemyślane. Doktorantka skupiła się na analizie kolorystycznych relacji zaobserwowanych w realnej przestrzeni.

Wymiary występujące w obszarze ulicy Żłotej przedstawiła na powierzchni obrazu w formie, pionowych pasów o różnej szerokości. Do ustalenia ich szerokości, a właściwie ich odpowiednich proporcji w stosunku do oryginalnych obiektów wykorzystowała matematyczny wzór, opierający się na prostym, procentowym wyliczeniu. Kolory, których użyła doktorantka malując poszczególne pasy, odpowiednio odnoszą się do kolorów przestrzeni i architektury wybranego miejsca. Znaczące dla percepcji dzieła jest włączenie przez autorkę: błękitu, czerni, zieleni, które od prehistorycznych czasów – poprzez odniesienia do rzeczywistości zewnętrznej w której funkcjonował człowiek, ukształtowały się jako kolorystyczne reprezentacje: nieba, ziemi, odradzającej się przyrody. Wiedzę o wartościach symbolicznych kolorów, znajdującą szeroką aplikacje sztuce, zwłaszcza w praktyce malarstwa Doktorantka wykorzystuje w dysertacji, w autorskim eksperymencie skierowanym do ludzi niewidomych, podopiecznych Domu Pomocy Społecznej, jako przekaz informacyjny dotyczący widoku ich najbliższego otoczenia, który ma wspomóc jego wyobraźalny obraz. Symbolika kolorów jest po części znana osobom niewidomym

z werbalnych opisów, czy opowiadań, jakkolwiek przedstawione przez doktorantkę tryptyki są „do czytania” – podążając tropem dostarczanych przez dotyk wrażeń, odbiorca rozpoznaje bądź odkrywa wyźłobione kształty. Na tej podstawie buduje, koryguje bądź uzupełnia wyobrażenie - własną wizję rzeczywistości. Malując kolorowe pasy doktorantka użyła fakturowych środków ekspresji, wychodząc tym samym naprzeciw potrzebie dookreślenia gamy odczuć, które daje dotyk materialnych płaszczyzn ściennych rzeczywistych budowli – chropowatości, chłodu, zapachu.

Wspomniane powyżej procesy zostały udokumentowane w załącznikach nr 1-4. Zamieszczone w nich, m.in. wyliczenia matematyczne, wnikliwe opisy kolorystyki poszczególnych tryptyków potwierdzają rzetelność przeprowadzonych badań i dojrzałość artystyczną doktorantki. Jako twórca, takie działania artystyczne uznaję za odważne, eksperymentalne, a w przypadku Pani mgr Natalii Łakomskiej – jako Jej autorskie. Pracując nad tryptykami, doktorantka jako malarka, bardzo starannie przestrzegała dobrych praktyk warsztatowo-technologicznych, poczynając od przygotowania właściwego podłoża malarskiego - gruntu, kończąc na precyzyjnym wykonaniu rysunków wybranego pejzażu typograficzno-architektonicznego.

Uzyskana w projekcie reliefowość powierzchni malarskich i ich udźwiękowanie niewątpliwie służą aktywizacji osób niewidomych. Przedstawione obrazy niejako przyjmują funkcje społeczne - kreują nowe relacje, budują i rozwijają empatię społeczną. Zgodnie z ideą sztuki relacyjnej obiekty malarskie wyznaczają również nowe przestrzenie spotkań artysty z odbiorcą. Reliefowe tryptyki pani Natalii Łakomskiej wykraczają poza własną materialność, zapewne też można zgodzić się z twierdzeniem, że zamierzona polisen-soryczność ich oddziaływania może realnie wpływać na efektywność percepcji dzieł sztuki osób z dysfunkcją wzroku. Całość, można postrzegać swoiste instrumentarium służące do nawiązania dialogu z osobami postrzegającymi świat w sposób inny niż osoby widzące.

2. 2. Praca pisemna w odniesieniu do cyklu prac malarskich

Praca pisemna stanowi bardzo obszerny i wnikliwy opis praktycznej części rozprawy doktorskiej. Przedstawiona, jako pozycja zwarta w formacie A-4 liczy 120 kart jednostronnie zadrukowanych. Struktura przejrzysta, obejmuje:

1. Podstawowe dane (nazwa uczelni, tytuł rozprawy doktorskiej, dane promotora) (str. 1) oraz spis treści (str. 2).
2. Wstęp, rozdziały I-VI (z 11 podrozdziałami), podsumowanie, streszczenie opisu pracy doktorskiej i bibliografia (str. 2-64). Począwszy od str. 42 doktorantka dołączyła wykaz 28 ilustracji i 5 załączników (w tym 4 z działaniami matematycznymi i przewodnikiem kolorystycznym do poszczególnych tryptyków).

3. Opis pracy doktorskiej w języku angielskim (str. 64-120).

4. Płyta CD - jako dokumentację elektroniczną.

W środku publikacji doktorantka zamieściła (rozkładane do formatu A-3) reprodukcje czterech tryptyków wraz z opisami.

W suplemencie Pani Natalia Łakomska umieściła opis koncepcji dzieła artystycznego oraz podstawowe informacje z zakresu metodologii (wyszczególniając problemy, które weryfikowane były w procesie badawczym, technikach i formie realizacji). Podkreślić należy, iż przejrzysta struktura publikacji pozwala na łatwe i szybkie zapoznanie się z rozprawą doktorską, a dobór oraz jakość materiałów fotograficznych stanowi doskonałe uzupełnienie pisanego tekstu. Znakomicie zilustrowane fazy pracy, otwierają przed odbiorcą szanse „towarzyszenia” artystce - krok po kroku - w procesie kreacji doktorskiego dzieła. To mogę uznać jako wartość dodaną.

Konkluzja

Po zapoznaniu się z dorobkiem twórczym Pani mgr Natalii Łakomskiej oraz dokumentacją Jej dokonań wykraczających poza obszar dydaktyki, a przede wszystkim doceniając wartość przedłożonej przez nią rozprawy doktorskiej, z przekonaniem opowiadam się za nadaniem Jej stopnia doktora w dziedzinie sztuk plastycznych, w dyscyplinie sztuk pięknych. Ponadto stwierdzam, iż pani mgr Natalia Łakomska wykazała odpowiednie umiejętności manualne w dziedzinie malarstwa, poparte własnymi poszukiwaniami technologicznymi i przedstawiła cykl prac malarskich na wysokim poziomie artystycznym. W ten sposób doktorantka rozwiązała założone zagadnienia artystyczne i spełniła w pełni wymagania art. 13 ust. 1 ustawy z dnia 14.03.2003 r. Pracę doktorską Pani Natalii Łakomskiej przyjmuję i popieram Jej starania o przyznanie stopnia doktora sztuki przez Radę Wydziału Pedagogicznego i Artystycznego Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach. Jako recenzent chciałbym zgłosić pracę doktorską Pani Natalii Łakomskiej do wyróżnienia.

Z. DZIEMUŁAŁ